

Лексика публіцистики І.М. Дзюби як джерело для розвитку синонімічних відношень у сучасній українській мові

У теоретичній і практичній українській лексикографії є чималий досвід щодо дослідження синонімії української мови і створення синонімічних словників. У передмовях, вступних статтях до лексикографічних праць автори викладають низку положень щодо розуміння поняття синоніма, засад укладання тих чи тих словників, джерел добору синонімічного матеріалу. В енциклопедії «Українська мова» синонімами, з увагою до всіх мовних рівнів, визначено «слова (переважно однієї частини мови) або їхні окремі значення, а також стійкі словосполучення, афікси, словотвірні типи, граматичні форми, зокрема синтаксичні конструкції, що при повній чи частковій формальній відмінності мають тотожні або майже тотожні значення (з можливими відмінностями в стилістичній і граматичній характеристиках та в сполучуваності)» [5: 607]. Як свідчать дослідження, найбільшу зацікавленість виявляють до опрацювання лексичної синонімії. В наявних українських словниках синонімів предметом лексикографування переважно є лексичні (а також словотвірні) синоніми, меншою мірою – фразеологічні сполучення.

Для прикладу, в опублікованому 1960 р. лексикографічному довіднику «Короткому словнику синонімів української мови» за авторства П.М. Деркача, у Передмові (Про побудову словника і добір синонімів) С.П. Левченко як науковець, що доопрацював і здійснив редагування словника, наголосив, що оскільки цей словник призначено для школярів, то відповідно й лексику охоплено неповно. В цьому словнику розроблено близько 4279 синонімічних рядів. Залучено слова словникового складу сучасної загальнонародної української мови, діалектні слова, за винятком вузько діалектних або обласних, іншомовні слова, широко вживані в українській мові. Подано з відповідними позначками й застарілу лексику, рідковживані слова [2: 5]. Зазначимо, що 1975 р. у Нью-Йорку

під егідою Науково-Дослідчого Товариства Української Термінології, головним завданням якого було укладання англо-українських і українсько-англійських термінологічних словників, опубліковане друге видання, поправлене і доповнене, «Короткого словника синонімів української мови» П.М. Деркача. Членами редакційної колегії словника виступили: В. Волков, Н. Пазуняк, К.Т. Церкевич, Д.Б. Чопик і Н. Щербина, координатором був К.Т. Церкевич. Укладачі цього лексикографічного довідника аргументували перевидання синонімічного словника тим, що укладання українських термінологічних словників членами Товариства потребувало правильних українських мовних матеріалів, на підставі яких можна було б очищувати українську термінологію від російських впливів [3: VI]. У Передмові до 2-го видання зазначено, що під час переопрацювання словника за авторства П.М. Деркача члени редакційної колегії, крім сучасних [на час доопрацювання і видання праці – *І.С.*] радянських словників, послуговувалися здебільшого словниками Інституту української наукової мови при Всеукраїнській академії наук у Києві, опублікованими до 1930 р. [Там само: XI].

У Передмові до «Російсько-українського словника синонімів» зазначено, що джерелами добору синонімів слугувала художня, публіцистична, науково-популярна й навчальна література [4].

Своєрідним лексикографічним довідником із синонімів є «Словник українських синонімів» О.С. Вусика. Сам автор – письменник, який активно послуговувався, крім художніх творів, довідкових видань, записами живої розмовної мови. В одному синонімічному ряду автор поряд із окремими словами міг подавати словосполучення різної структури, фразеологічні звороти, приповідки, примовки [1].

Фразеологічні одиниці стали предметом лексикографування в «Словнику фразеологічних синонімів» за авторства М.П. Коломійця і Є.С. Регушевського.

1999–2000 рр. побачив світ академічний двотомний «Словник синонімів української мови», де відзначено, що джерелами для побудови синонімічних рядів слугували авторитетні словники української мови, лексична картотека Інституту української мови НАН України, мовознавчі дослідження синоніміки української мови [ССУМ 1: III]. У Передмові до словника викладено розуміння синонімів «як одиниць з тотожною або

максимально наближеною предметно-поняттєвою віднесеністю, що виступають у значенні тієї самої частини мови» [Там само]. У двох томах праці подано близько 9200 синонімічних рядів, до складу яких входять слова, їхні окремі значення, стійкі номінативні та граматичні словосполучення.

Вивчення парадигматичних зв'язків у лексичній системі як один із вагомих чинників розвитку словникового складу української мови привертає увагу дослідників вже тривалий час. Питання синоніміки на матеріалі художніх творів розглядали: М.М. Коцюбинського (Л.С. Паламарчук у монографії «Лексична синоніміка художніх творів М.М. Коцюбинського», Н.І. Бойко у статті «Синонімічні фігури повісті М.М. Коцюбинського «Фата моргана»», К.П. Дорошенко в праці «Мова і стиль повісті «Фата моргана» М. Коцюбинського: Стенограма лекції»), І.Я. Франка (Л.М. Полюга в монографії «Слово в поетичному тексті Івана Франка»), Івана Багряного (А.Г. Ярова у кандидатській дисертації «Дієслівна синоніміка в прозових творах Івана Багряного»), О. Гончара (І.П. Мамчич у статті «Прикметникова синонімія в романі Олеся Гончара "Циклон"», Л. Петренко – «Слово Олеся Гончара в Словнику синонімів української мови»), Валерія Шевчука (Г. Гримашевич і В.Свінцицька – «Прислівникова синонімія у творчості Валерія Шевчука»), І. Вільде (Т. Гульченко – «Дієслівні синоніми на позначення акту мовлення в оповіданнях Ірини Вільде»), Уласа Самчука (В. Олексенко і О. Рембецька – «Функційно-стилістичні особливості синонімів у творах Уласа Самчука»), Григорія Тютюнника (Л.Н. Бублик – «Лексико-семантична образність синонімії в романі Г. Тютюнника "Вир"»), І. Муратова (А.С. Божко – «Лексичні синоніми в поетичній тканині творів І. Муратова») та ін.

Лексика публіцистичних текстів знаних митців слова також становить неабиякий інтерес для вивчення парадигматичних відношень, зокрема й мовні одиниці публіцистики І.М. Дзюби. У пропонованій розвідці до уваги брали слова, не кодифіковані сучасними лексикографічними працями: «Словником української мови» в 11 т., «Словником української мови в 11 томах. Додатковий том» у 2 кн., одностомним «Словником української мови» за ред. В.В. Жайворонка.

Звернімося до прикладів авторських слововживань, які, вступаючи у парадигматичні зв'язки з іншими одиницями на підставі схожості семан-

тичної ознаки, можуть формувати синонімічну парадигму чи доповнювати фіксований синонімічний ряд. Фіксовані синонімічні парадигми взято зі «Словника синонімів української мови» у 2 т.

З урахуванням частини мовних розрядів розглянемо деякі іменникові, прикметникові і дієслівні одиниці.

Іменникові синонімічні ряди

У книжці І.М. Дзюби про творчість Ліни Костенко «Є епоха для поетів» натрапляємо на іменники, які формують двочленний ряд афіксальних синонімів: *позиціонування* і *позиціювання*. Ці іменники зі значенням «визначення місця, становища чого-небудь, характеризовання чогось» вживані в контекстах: *А ось рефлексія переходить у чітку декларацію світоглядного і творчого позиціонування* [ДзП: 20]; *Тут же хотілося б звернути увагу хіба на кілька, може, й ненайголовніших моментів. Скажімо, саркастичне позиціювання людської можновладної тиши як суцільї марноти, що з неї невблаганно глузує саме життя* [ДзП: 21].

Функціонування слова *позиціонування* набагато ширше представлене в різножанрових електронних ресурсах порівняно зі словом *позиціювання*. Іменник *позиціювання* фіксовано в електронному Словнику.ua на порталі «Української мови та культури» з ремаркою *спец.* (як спеціальне слово з трьома термінологічними значеннями), а в інших текстах практично не вживано.

Слово *врозуміння* засвідчене в авторському тексті зі значенням «переконання в чому-небудь, повчання, доведене до потрібного розуміння чогось, до певного знання»: *Тему самостояння митця [у поемі «Сніг у Флоренції»] за найнесприятливіших обставин, тему творчої самодостатності генія Ліна Костенко розкриває з таким осягненням, що мало не кожен поетичний рядок звучить як афоризм філософської міри та універсального врозуміння* [ДзП: 65].

Цим іменником можна доповнити синонімічний ряд зі ССУМ: **настанова** (конкретні поради, рекомендації з боку старшого або досвідченішого, як слід правильно робити, поводитися в тих чи інших випадках); **напугття, напучення, напучування** (добрі побажання, повчальні слова, поради – звичайно перед відправленням у дорогу або початком якої-небудь справи, під час прощання); **навчання, наука** (те, що дає життєвий досвід, служить уроком на майбутнє) [ССУМ 2: 935].

Увагу привертають і компоненти, що входять до складу юкстапозитів. Наприклад, складне слово *розсіяння-вигнанство*: *Так образно відтворивши в своєму патетичному закликіві і масштаб трагічного українського розсіяння-вигнанства, і діапазон отієї сукупної української думки, Роман Рахманний засвідчує міру власної причетності до неї та суверенність свого голосу в ній* [ДзУП: 757]. Слово *вигнанство* є словотвірним синонімом до іменника *вигнання* у значенні «стан, становище вигнанця; заслання», і відповідно ним можна доповнити синонімічну парадигму: **заслання** (*покарання через примусове перебування в якій-небудь місцевості; місце, де відбувають кару*), **вигнання**, **вислання**, **висилка**, **поселення** [ССУМ 1: 561].

Прикметникові синонімічні ряди

Складні прикметники з другою основою **-томов(ий)** – *багатомовий, двотомовий* – формують синонімічні ряди з поширеними і фіксованими в сучасних словниках словами *багатомовний, двотомний*: *Нарешті, дійшла черга і до багатомовного видання* [праць О.І. Білецького], *здійсненого Академією наук Української РСР протягом 1965–1966 рр. Це п'ятитомове видання стало великою подією в науковому та літературному житті не тільки України* [ДзКЛ: 523]; *В межах офіційної ортодоксії він* [очільник видавництва «Державне видавництво художньої літератури» О. І. Бандура] *намагався забезпечити видання української класики, впроваджував довготривалі багатомові серії, підтримував перекладацькі зусилля* [ДзСР: 476]; *Бібліографія досліджень про нього* [М.Є. Салтикова-Щедрина] *нараховувала багато сотень позицій і включала не один десяток добротних книг монографічного характеру. Кілька разів видавано багатомові зібрання творів* [ДзУП: 517]; *Велике враження справила і справляє його* [Івана (Джона) Фізера] *глибока й блискуча передмова до «Координат» – двотомової антології сучасної української поезії на Заході, яку упорядкували Богдан Бойчук і Богдан Рубчак, а видрукувало тодішнє видавництво «Сучасність» (1969)* [ДзКЛ: 642].

Відзначимо, що слово *багатомовий* фіксоване в «Російсько-українському словнику» 1924–33 рр. у статті з реєстровим словом *многотомный* і українськими синонімічними відповідниками *багатомовний, багатомовий*. У публіцистичних статтях І.М. Дзюби спостерігаємо послідовне використання саме слова *багатомовий*.

Прикметник *змирливий* має значення «який містить примирення»: Слухав *«Реквієм»* Моцарта. На відміну від могутнього трагізму Вердієвого *«Реквієму»* (трагізм людської долі), Моцартів – не стільки трагічний, скільки **змирливий** і просвітлений, викликає енергію до життя і розкриття, самоствердження людини [ДзСР: 293].

Це слово може доповнити синонімічну парадигму з домінантою *мирний*: **мирний** (схильний до злагоди, дружніх стосунків тощо), **миролюбний**; **сумирний** (сповнений покори, незлобivosti); **полюбовний розм.** (який ґрунтується на взаємній домовленості) [ССУМ 1: 827].

Іншомовний префікс **архі-** і питома основа **веле-** у прикметниках *архіскладний* і *велезмістовний* надають цим словам підсиленого значення. Пор. використання цих слів у фрагментах текстів: *Дифірамби жінці* у Мішле (кн. «Любов») фактично принижували її, пропонуючи поблажливе ставлення до неї як до істоти химерної. А Прудон у книзі «Про справедливість у революції і в церкві» змальовував «прекрасну статтю» у дуже непривабливих барвах. Так що люте жонофобство Отто Вейнінгера, обґрунтоване **архіскладною** філософською аргументацією (логічно невідпорною, якщо стати на його точку зору), виникло не на порожньому (філософськи) місці... [ДзСР: 250]; Воно [п'яти томове видання праць О.І. Білецького] спромоглося й повинне далі відіграти значну роль у плідному причацанні, зокрема літературної молоді, до принадного і благородного, до **велезмістовного** і надихаючого світу знань та розсудів Олександра Івановича Білецького [ДзКЛ: 523].

Прикметником *архіскладний* можна доповнити синонімічну парадигму:

складний (якого важко зрозуміти, засвоїти, розв'язати), **важкий**, **трудний**, **нелегкий**, **нерозв'язний**, **непростий**, **заплутаний**, **тонкий**, **головоломний підсил.**, **проблематичний**, **хитромудрий розм.**, **мудрий розм.**, **премудрий підсил. розм.**, **каверзний розм.**, **мудруватий розм.**, **хитросплетений книжн.** [ССУМ 2: 625]. Прикметником *велезмістовний* – синонімічну парадигму: **вагомий** (багатий змістом), **ваговитий**, **змістовний**; **авторитетний**, **солідний** (який спирається на визнані джерела, відбиває думки поважної особи) [ССУМ 1: 114–115]. Причому, з маркуванням позначкою *підсил.*, якою супроводжено, напр., слова *головоломний*, *премудрий*.

Увагу привертають і відантропонімні прикметники, утворені за допомогою суфіксальних засобів, відмінних від узвичаєних. Так, автор вживає відантропонімні прикметники *потебніанський* і *Володимировий* замість звичних *потебнянський* (від прізвища знаного українського вченого Олександра Опанасовича Потебні), *Володимирський* (у сполученні Володимирська гірка): *Тим часом виникла і недоввізі посіла (ненадовго) провідне місце в літературознавстві формальна школа.. «Формалісти» почали з атак на позитивізм і компаративізм, а потім напалися і на психологічну школу, насамперед на Потебню.., – хоча генетично вони.. багато в чому «походять» саме від Потебні (таким, зокрема, є їхнє вчення про різку конструктивну відмінність поетичної мови від прозової; ..у окремих учених, що вийшли з формальної школи, ..психологічний елемент, близький до **потебніанського**, завжди був помітний)* [ДзКЛ: 644]; – *А тебе Київ не давить? – Як оце гляну сюди (показує вгору по вул. Кірова, до гмаху Ради Міністрів) – давить. А сюди гляну (показує в бік Софії та над планетарієм, над **Володимировою** горою) – ні... легко!* [ДзСР: 287].

Використовуване в переносному значенні І.М. Дзюбою слово *розпливистий* є афіксальним синонімом до слова *розпливчастий*: *Зрештою, образ цієї жінки доволі **розпливистий** – у тому сенсі, що не уявляється якийсь конкретний біографічний персонаж і сюжет, швидше проглядається сукупність інтимних досвідів, провин, взаємних рахунків, непорозумінь, зусиль порозумітися і потреб утримати пекучу пов'язаність із чиеюсь (жіночою) долею* [ДзЧР]; *Ліна Костенко глибоко відчуває безмір часу, але цей безмір у неї не аморфний, не глевким **розпливистим** масивом. У ньому кристали життя, які його опрозорюють* [ДзП: 24]. У СУМі прикметник *розпливчастий* має переносне значення «позбавлений чіткості, ясності, конкретності; не досить визначений» [СУМ VIII: 769]. На підставі фіксації саме цього значення воно входить як компонент синонімічного ряду з домінантою *невиразний*: **невиразний** (*про почуття, думки, спогади, уявлення тощо – не зовсім усвідомлений, не чітко оформлений*), **нечіткий**, **неясний**, **невизначений**, **неозначений**, **розпливчастий** (*розпливчатий рідше*), **туманний**, **темний підсил. рідше** [ССУМ 1: 958]. І слово *розпливистий* може цілком увійти в цю парадигму. Також варто наголосити на фіксації аналізованого прикметника у «Словнику технічної термінології. Мірництво (Проект)» 1930 р. видання.

На прикметник *вичерпальний* зі значенням «який охоплює все в деталях, до дрібниць, усебічний; вичерпний» натрапляємо в контексті: *І такий сповнений сенсу та змінностей рух – у неозорім історичнім часі – великих творів минулого О.І. Білецький відчував як мало хто об’ємно й «інтимно». Цьому сприяла, крім величезної, немовби **вичерпальної** історико-культурної обізнаності та неvigасної ідеологічної чутливості, – ще й дивовижна повнота та відзивальність естетичного чуття, його невисипує й мимовільне пильнування, його свіжість і непередерженість [ДзКЛ: 525].* Прикметно, що це слово вживають Д.Чижевський у праці «Українське літературне бароко»: *По-друге, маємо не стільки перекладів, скільки цитат, переказів, окремих вказівок, а то й дуже далеких рефлексів читання античної літератури. Це все ставить зовсім інші завдання перед дослідниками. І навряд чи можна буде дати якийсь хоч би почасти **вичерпальний** огляд, поки не буде зібраний весь матеріал [litopys.org.ua], а також Улас Самчук у творі «Плянета Ді-Пі»: *Ентузіязм і енергія Юрія Володимировича не **вичерпальні**, а тому маємо великого розміру, ілюстровану публікацію, коли не конче «спокійного й поважного» типу, то не позбавленого культури, вибору всього найкращого, що ми могли в цих умовах зі себе видушити (Бібліотека української літератури. – www.ukrlib.com.ua).**

Прикметник *вичерпальний* є словотвірним синонімом до прикметника *вичерпний* і може входити до розгалуженої синонімічної парадигми: **грунтовний** (який характеризується повнотою, глибиною), **глибокий, повний, вичерпний, широкий, розширений, розгорнутий, розгорнений, поглиблений; докладний, ретельний, детальний, деталізований, скрупульозний** (який здійснюється з урахуванням усіх деталей); **усебічний (усебічний), всесторонній (усесторонній)** (який розглядає, охоплює щось з усіх боків); **солідний, фундаментальний, капітальний, монументальний** (про дослідження, видання і т. ін.); **проникливий** (який передає суть чого-небудь) [ССУМ 1: 392].

Дієслівні синонімічні ряди

На дієслово *змирювати* зі значенням «терпимо ставитися до чогось; примиряти» натрапляємо в контексті: *Коли ж говорити про культурну політику саме в СРСР, то «глобальність» її завдань і масштабів, претензія на успадкування кращих традицій світової культури, заклик до використання національних джерел творчості та багато чого іншого створювали ілюзію великого культурного простору, яка багатьох мистців до певної міри «змирювала» з суворою регламентацією їхньої творчості і «затушковувала» реальну культурну ситуацію* [ДЗУП: 233]. Також це дієслово фіксовано в Генеральному регіонально анотованому корпусі української мови: *Уявою, не даючи фантазіям змирювати себе з реальністю* (Єшкілев Володимир, Усі кути трикутника. Апокриф мандрів Григорія Сковороди, 2011). Воно може цілком поповнити синонімічну парадигму з домінантою *мирити*: **мирити** (відновлювати, встановлювати мирні стосунки між кимсь; змушувати терпимо ставитися до когось, чогось), **примиряти**, **примирювати**; **розводити**, **розмиряти**, **розбороняти**, **рознімати** (відновлювати мир, згоду між кимсь, примушувати припинити суперечку); **замирювати** (**замиряти**), **поєднувати**, **погоджати** розм. (припиняти ворогування, сварки між кимсь) [ССУМ 1: 826–827]. Пор. вище розглядааний прикметник *змирливий*.

І.М. Дзюба вдається до використання дієслова *рукомеслувати*, оповідаючи про події в романі «Маруся Чурай» Ліни Костенко: *На Полтаву налягають вороги, а «немрущий дід» Галерник.. не хоче ховатися за стіни фортеці, із цілковитою зневагою до смерті й ворогів живе як собі жив неподалік од міста.., **рукомеслує** й далі, і димок з його хати у балці – як поетичний образ невмирущості, невикорінимості залюбленого в працю українського люду...* [ДзП: 47–48]. Між цим дієсловом і фіксованим в «Словнику української мови в 11 томах. Додатковий том» *рукомеснити* простежуємо парадигматичні відношення. Слово *рукомеснити* має значення «ремісникувати» [СУМД: 357]. Прикметно, що в цій лексикографічній праці подано й інші слова словотвірного гнізда: *рукомесний, рукомесник, рукомесництво*, марковані позначкою *розмовне*. Пор. фіксовані в СУМі іменник *рукомесло* зі значенням «ремесло» [СУМ VIII: 906], дієслово *ремісникувати* зі значенням «займатися ремеслом» [Там само: 503].

Дієслово *зуважуватися* набирає значення «зосереджуватися, спрямовувати увагу, думки, зусилля на що-небудь», на що вказує контекст: *А втім, і в цій праці [перечитуванні чужих рукописів] він [О.І. Білецький] умів знаходити і втіху, і сенс, і навіть – не без підстави – стверджував в «Автобіографії», що вона допомагала йому зуважуватися на літературнім процесі, скласти про нього повніше й слушніше уявлення* [ДзКЛ: 522]. Разом зі словом *зосереджуватися*, яке має значення «спрямовувати, звертати на кого-, що-небудь свою увагу, свої думки, зусилля і т. ін.» [СУМ III: 691] дієслово *зуважуватися* становить двочленний дієслівний ряд.

Отже, вживані І.М. Дзюбою в публіцистиці мовні одиниці дають підставу для дослідників парадигматичних відношень у лексичній системі сучасної української мови вносити певні зміни в структурування синонімічних парадигм з подальшим відображенням у синонімічних словниках.

Джерела

- ДзКЛ** – Дзюба І.М. З криниці літ: тритомовик. Т. II. – К.: Обереги: Гелікон, 2001. – 848 с.
- ДзП** – Дзюба І.М. Є поети для епох. – К.: Либідь, 2011. – 208 с.
- ДзСР** – Дзюба І.М. Спогади і роздуми на фінішній прямій. – К.: Кри-ниця, 2008. – 928 с.
- ДзУП** – Дзюба І.М. Україна у пошуках нової ідентичності. –К.: Україна, 2006. – 848 с.
- ДзЧР** – Чорний романтик Сергій Жадан. (Спроба апології) (ж. «Хар-ків. Lit», квітень-червень, 2017, № 9 – [nemaloknig.com / read-376863](http://nemaloknig.com/read-376863)).
- ССУМ** – Словник синонімів української мови: В 2 т. / А.А. Бурячок, Г.М. Гнатюк, С.І. Головащук та інші. – К.: Наукова думка, 1999–2000.
- СУМ** – Словник української мови: в 11 т. – К.: Наукова думка, 1970–1980.
- СУМД** – Словник української мови в 11 томах. Додатковий том: у 2 кн. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017.

Література

1. Вусик О.С. Словник українських синонімів: Понад 1500 синонімічних гнізд. – Дніпропетровськ: Січ, 2000. – 424 с.
2. Деркач П.М. Короткий словник синонімів української мови / Доопрацювання і відповідальна редакція Левченка С.П. – К.: Державне учбово-педагогічне видавництво «Радянська школа», 1960. – 211 с.
3. Деркач П.М. Короткий словник синонімів української мови / Доопрацювання і відповідальна редакція Левченка С.П. – Друге видання, поправлене і доповнене / Редакційна Колегія: В. Волков, Н. Пазуняк, К.Т. Церкевич, Д.Б. Чопик і Н. Щербина. – Нью-Йорк, 1975 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: diasporiana.org.ua
4. Російсько-український словник синонімів / Н.П. Башнякова, Г. П. Вишнеvsька, М. М. Пилинський, Л. О. Родніна та ін.; За ред. М. М. Пилинського. – К.: Освіта, 1995. – 265 с.
5. Тараненко О.О. Синоніми // Українська мова. Енциклопедія / Редкол.: Русанівський В.М., Тараненко О.О. (співголови), Зяблюк М.П. та ін. – 3-є вид. зі змінами і доп. – К.: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М.П. Бажана, 2007. – С. 607–610.

Iryna SAMOILOVA

The vocabulary of journalism by I.M. Dziuba as a source for the development of synonymous relations in the modern Ukrainian language

The article deals with the development of synonymous relations in the lexical system of the modern Ukrainian language. The lexicon of publicistic texts by I.M. Dziuba is considered, which can be a component of the paradigmatic series – synonymous on the basis of the existence of a similar semantic feature. The synonymic series from the academic Dictionary of synonyms of the Ukrainian language in 2 volumes are given, which can be supplemented with one or another unit from publicistic texts. Attention is paid, in addition to the journalism of I.M. Dziuba, to other Ukrainian texts where the analyzed words function. This is one of the factors in confirming that the words can be a full-fledged components of the synonymous series.

Key words: publicistic text vocabulary, synonym, synonymous dictionary, synonymous series, journalism by I.M. Dziuba.